

Frankowska-Terlecka, Małgorzata

Sprawozdanie z działalności Komitetu Historii Nauki i Techniki PAN w 1993 r.

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 39/1, 170-172

1994

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dotychczasowa nazwa uzasadniona była okolicznościami powołania placówki jeszcze w 1974 r. Instytut powstał bowiem z połączenia dwóch placówek, noszących w swych nazwach wszystkie trzy elementy.

Mimo swej szczegółowości nazwa ta nie wyczerpywała zakresu działalności Instytutu, prowadzącego badania historii kultury umysłowej w szerszym kontekście, integrującym badania poszczególnych działów Instytutu. Nie bez znaczenia były też względy praktyczne – uniknięcie kłopotów, powodowanych przez nieścisłości pojawiające się nawet w urzędowych dokumentach.

JD.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI KOMITETU HISTORII NAUKI I TECHNIKI PAN W 1993 R.

I. DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWO-ORGANIZACYJNA

A. Sesje ogólnopolskie:

1. Sesja poświęcona szkołom matematycznym – 19 stycznia 1993 r. Referat podstawowy pt. *Czeska szkoła geometryczna* wygłosił prof. dr Jaroslav Foltá z Czeskiej Akademii Nauk. W spotkaniu uczestniczyli matematycy i historycy matematyki z całej Polski, którzy wprowadzili do dyskusji bogaty materiał porównawczy z dziejów polskich szkół matematycznych. Część poszerzonych materiałów posesyjnych została opublikowana w języku angielskim w wydanej przez KHNiT książce pt. *Z dziejów humanistycznych i matematycznych szkół naukowych*, przygotował do druku Michał Zgórzak, Warszawa 1993 (*On the History of the Scientific Schools in Mathematical Sciences* – s. 67–112).

2. Ogólnopolska sesja naukowa o charakterze interdyscyplinarnym, poświęcona losom wybitnego lwowskiego biochemika Jakuba Karola Parnasa w latach 1939–1949 – 23 listopada 1993 r. Sesja została zorganizowana przy współudziale Polskiego Towarzystwa Biochemicznego. W spotkaniu uczestniczyli między innymi: syn uczonego – dr med. Jan Oskar Parnas, współpracownicy Jakuba Karola i jego uczniowie. Zostały również zaprezentowane przez prof. dr med. Tadeusza Brzezińskiego materiały nadesłane z Niemiec przez prof. dr Zygmunta Alberta, dotyczące poglądów J. K. Parnasa na sprawę Katynia. Wielogodzinna dyskusja wniosła nieznane dotąd, bardzo interesujące informacje, także z archiwów moskiewskich i londyńskich.

B. Sesje wyjazdowe:

1. Interdyscyplinarna naukowa sesja wyjazdowa do Zagłębia Staropolskiego – 21 września 1993 r. Trasa: Opoczno, Przysucha, Sielpia, Samsonów, Zagnańsk. W sesji uczestniczyli historycy etnografii, sztuki, nauk o Ziemi, techniki oraz przyrodnictwa. Obejrzano prywatne zbiory etnograficzne w Opocznie. Zebranie naukowe odbyło się w Muzeum im. Oskara Kolberga w Przysusze, gdzie referat dotyczący działalności rodziny Kolbergów wygłosiła mgr Katarzyna Markiewicz, kierownik Muzeum. Następne prelekcje – dyrektora Jerzego Jasiuka – miały miejsce: a) w Muzeum Zagłębia Staropolskiego w Sielpi (oddział Muzeum Techniki w Warszawie), na temat dziejów tegoż Muzeum, stanowiącego ewenement w skali europejskiej; b) w Samsonowie, gdzie obejrzano historyczny wielki piec. Ponadto podczas sesji prof. dr Tadeusz M. Nowak przedstawił dzieje przemysłu zbrojeniowego na terenie Zagłębia Staropolskiego

C. Inne zebrania:

1. 6 kwietnia 1993 r. – plenarne posiedzenie o charakterze interdyscyplinarnym, poświęcone wkładowi naukowemu Polaków do badań na terenie Syberii do roku 1917 (referaty – prof. prof. Władysław Jewsiewicki i Zbigniew Wójcik).

2. 2 czerwca 1993 r. – posiedzenie plenarne inaugurujące działalność Komitetu w nowej kadencji (1993–1995), na którym dokonano wyboru władz Komitetu.

3. Posiedzenia Prezydium Komitetu – jedno w poprzedniej kadencji (22 marca 1993 r.) i dwa w nowej (19 sierpnia i 22 listopada 1993 r.).

4. Posiedzenia komisji Komitetu:

dwa posiedzenia Komisji Historii Nauk Ścisłych

jedno posiedzenie Komisji Historii Medycyny

dwa posiedzenia Komisji Historii Nauk Przyrodniczych.

II. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

1. W ramach serii wydawniczej KHNiT: „Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki” przekazano do druku: a) obszerną monografię Jarosława Kurkowskiego pt. *Polskie czasopisma „uczone” doby saskiej*, 500 s. maszynopisu¹, Wyd. Retro-Art, oraz b) monografię Ireny Stasiewicz-Jasiukowej pt. *Encyklopedia uniwersalna Księcia Biskupa Warmińskiego*, 300 s. maszynopisu, wyd. Retro-Art. Tom pierwszy serii pt. *Z dziejów polskiej techniki wojskowej do końca XV w.*, w opracowaniu Andrzeja Nadolskiego, który miał ukazać się w czerwcu 1993 r. nie ukazał się do tej pory.

2. Publikacje poza serią: a) *Z dziejów humanistycznych i matematycznych szkół naukowych* przygotował do druku M. Zgórzak. Warszawa 1993. Wyd. Retro-Art; b) *Lwowskie środowisko naukowe w latach 1939. O Jakubie Karolu Parnasie* pod red. naukową I. Stasiewicz-Jasiukowej Warszawa 1993. Jest to poprawione i poszerzone, czwarte wydanie książki, trzykrotnie wydawanej w

ciągu ostatnich dwóch lat. Doszła tu obszerna część o J. K. Parnasie, pod red. Zofii Zielińskiej (s. 173–239).

III. DZIAŁALNOŚĆ ZAGRANICZNA

1. W okresie sprawozdawczym przygotowano się do XIX Międzynarodowego Kongresu Historii Nauk (Saragossa, sierpień 1993). Ponieważ Kongres był poświęcony prawie wyłącznie dziejom i metodologii nauk matematycznych i ścisłych, do Saragossy wytypowana została oficjalna delegacja w składzie: prof. dr Roman Duda – historia matematyki (Wrocław), przewodniczący; dr Zofia Pawlikowska-Brożek – historia matematyki (Kraków); prof. dr Roman Mierzecki – historia chemii (Warszawa) oraz prof. dr Józef Babicz – historia kartografii (Warszawa).

Na wystawę towarzyszącą Kongresowi przekazane zostały książki: a) reprint rozprawy doktorskiej M. Skłodowskiej-Curie, w wersji polsko-francuskiej, pierwsze wydanie krytyczne z komentarzami i wstępem prof. dr Józefa Hurwica; b) książka pióra prof. dr R. Mierzeckiego pt. *Historical Development of Chemical Concepts*. Dordrecht-Warszawa 1991.

W wyniku rozmów prof. R. Dudy ze skarbnikiem Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki, umorzone zostały składki Komitetu na rzecz Unii, zaległe za lata 1988–1990. W ten sposób KHNiT ma czyste konto w IUHPS/DHS.

2. Nawiązane zostały kontakty z Białoruską Akademią Nauk podczas naukowej sesji wyjazdowej na Białoruś (Szczuczyn – Nowogródek, czerwiec 1993). Kontakty te są kontynuowane w obecnych przygotowaniach do organizowanej przez KHNiT międzynarodowej sesji naukowej (polsko-białorusko-litewsko-czeskiej) w Szczuczynie i Lidzie w czerwcu 1994 r.

Przypis

¹ Książka ukazała się drukiem. J. Kurkowski: *Warszawskie czasopisma uczone doby Augusta III*. Warszawa 1994 ss. 328.

Małgorzata Frankowska-Terlecka
(Warszawa)

SESJA BIRKENMAJEROWSKA W POZNANIU

W dwudziestopięciolecie śmierci Aleksandra Birkenmajera (1890–1967) Instytut Historii Nauki, Oświaty i Techniki PAN, wspólnie z Dyrekcją Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu, zorganizował dwudniowe spotkanie naukowe w Bibliotece Uniwersyteckiej w Poznaniu; odbyło się ono 18 i 19 XII 1992 .